

Motion om sociala investeringsfonder

Ärendet

Mikael Adersteg (MP) föreslår i en motion att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheter att införa sociala investeringsfonder i Danderyds kommun. Socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har yttrat sig över motionen och ställer sig positiva till införande.

Kommunledningskontoret bedömer att Danderyds kommun i nuläget inte bör införa en modell med social investeringsfond. Ett införande riskerar att innebära en alltför omfattande administration i relation till förväntad effekt. Kommunledningskontoret menar vidare att nämnder och förvaltningar redan arbetar aktivt med den typ av förebyggande insatser som en social investeringsfond skulle stödja. Samverkan mellan nämnder och verksamheter är redan ett uttalat uppdrag i budget. Kommunledningskontoret ifrågasätter vidare om det är realistiskt att på vetenskaplig grund ta fram nyttokalkyler och att dessa ska kunna påvisa en framtida koppling mellan insats och minskad kostnad.

Möjligheten att i driftsbudgeten skapa utrymme för en social investeringsfond är begränsad med hänvisning till kommunens finansiella mål inom den kommande treårsperioden.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att motionen avslås.

Bakgrund

Mikael Adersteg (MP) lämnade en motion till kommunfullmäktige 2013-10-21 § 96 i vilken han föreslår att fullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheter att införa sociala investeringsfonder i Danderyds kommun. Motionären pekar på att samhällsekonomiska kostnader skulle kunna minska genom satsningar som gör det möjligt att på ett tidigt stadium upptäcka och därmed åtgärda problem hos barn med tidigt utanförskap. Dessa problem bidrar till framtida höga sociala kostnader i samhället.

Yttrande från socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden

Socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har yttrat sig över motionen i följande ärenden: SN 2013-12-09 § 137 respektive BUN 2014-02-06, § 112.

Socialnämnden ställer sig positiv till inrättande av social investeringsfond och föreslår att den hanteras centralt i kommunen. Enligt nämnden ger riktade insatser möjlighet att få resultat som i förlängningen ger kunskap om vilka insatser som är mest effektiva. Sänkta kostnader skulle kunna uppstå genom färre HVB-placeringar och ett minskat behov av elevhälsa.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår att frågan ska prövas i Danderyd, men att den ska utredas utifrån de erfarenheter som SKL presenterar, samt göras nämndövergripande. Nämnden hänvisar till den samhällsekonomiska forskning som visar att tidiga förebyggande insatser inom välfärdssektorn kan spela betydande roll såväl för individen som för närstående, samt är gynnsamma ur ett ekonomiskt långsiktigt perspektiv.

Social investeringsfond

En social investeringsfond är tänkt att användas för investeringar i förebyggande arbete som gagnar barn och unga samt för att främja utveckling och användning av nya metoder och arbetsätt som kan leda till effekter som på sikt ger minskade kommunala kostnader. För att säkra framtida medel kan en återföringsmodell användas. Initialt tilldelas nämnden medel som därefter ska återbetalas till "fonden" genom minskade kostnader, vilket innebär sänkt budgetram för nämnden. Besparingseffekten är sedan tänkt att kvarstå med den lägre budgetramen.

Kommunledningskontorets yttrande

Ett eventuellt införande av social investeringsfond innebär till att börja med att målgruppen för satsningen måste identifieras. Kommunen måste ta ställning till vem som ska kunna ansöka om fondmedel, vilka kriterier som ska gälla vid bedömningen och vem/vilka ska bedöma. Innebörden i social investeringsfond är att den ska generera socioekonomiska effekter, vara gränsoverskridande, vara trovärdig beträffande resultat och uppföljning samt innebära varaktiga effekter.

Kostnadskalkyler ska ligga till grund för hur mycket medel som beräknas tas i anspråk för varje projekt. Nyttoeffekten måste beräknas för att framtida kostnadsminskningar ska kunna redovisas. Den vetenskapliga aspekten på dessa beräkningar är avsevärd för att satsningen ska bli trovärdig. Som exempel har Göteborgs stad bildat ett gemensamt råd med Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet för att kunna utveckla metoder för bedömningar.

Uttrycket "social investeringsfond" används som namn på de beskrivna företeelserna och får inte sammanblandas med de ekonomiska termerna för fond respektive investering. Begreppet fond finns inte i den kommunala

redovisningslagen (1997:614). Begreppet investering används för anskaffning av anläggningstillgångar, avsedda för stadigvarande bruk. Detta innebär att en social investeringsfond är medel vilka endast kan tillföras i den årliga driftsbudgeten. Interna medel får inte balanseras över till nästkommande år, vilket är möjligt med externa projektmedel.

Det har i debatten om investeringsfonder anförts att en kommun kan ha möjlighet att öronmärka medel i eget kapital, om kommunen visar ett positivt resultat, dvs överskott. För att komma till åtnjutande av dessa medel måste budgeten året därpå underbalanseras. Synpunkter har framförts att underskottet skulle kunna utjämnas i balanskravet. För att kommunallagen ska tillåta detta krävs dock synnerliga skäl. Ett exempel på detta är om en kommun över en period byggt upp ett avsevärt eget kapital med avsikt att möta framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar, så kallad öronmärkning av eget kapital. Genom återbetalning återställs successivt det egna kapitalet.

Kommunledningskontoret bedömer att

- Administrationen för att bygga upp och förvalta en social investeringsfond skulle bli alltför kostsam och resurskrävande i relation till förväntad effekt.
- Nämnder och förvaltningar arbetar redan aktivt med de förebyggande insatser som den sociala investeringsfonden är tänkt att kunna stödja.
- Samverkan mellan nämnder och verksamheter är redan ett uttalat uppdrag i budget.
- Det är inte realistiskt att på vetenskaplig grund ta fram nyttokalkyler för att med stöd av dessa påvisa en framtida koppling mellan insats och minskad kostnad.
- Möjligheten att skapa utrymme i driftsbudgeten är begränsad med hänvisning till de uppsatta finansiella målen för den kommande treårsperioden.
- Det är alltför stor osäkerhet i åberopande av synnerliga skäl (KL) för att hänvisa till balanskravet vid ett underskott.

Sammantaget bedömer kommunledningskontoret att Danderyds kommun i nuläget inte bör införa social investeringsfond.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Cecilia von Sydow
Ekonomichef

Bilagor:

1. Motion av Mikael Adersteg (MP)
2. Socialnämndens protokoll 2013-12-09, § 37 inkl tjänsteutlåtande
3. Barn- och utbildningsnämndens protokoll 2014-02-06, § 112 inkl tjänsteutlåtande

Exp: Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden